

Kitaabka Yoo'eel iyo Kaniisadda La'odikiya ee Sabtida Todobaad-Adventistka ah - Lambar Kow iyo Labaatan

Jeff Pippenger
2025-12-31

Lambarka Kow iyo Labaatan

Oo laga bilaabo wakhtiga allabarigii joogtada ahaa la joojin doono, oo karaahiyada baabbi'inta keenta la taagi doono, waxaa jiri doona kun iyo laba boqol iyo sagaashan maalmood. Daanyeel 12:11.

Tan iyo Oktoobar 22, 1844, ku-dabqidda wakhtiga wax sii sheegidda mar dambe ma aha ku-dabqid sax ah oo wax sii sheegid ah, marka laga eego kuwa doonaya inay si qumman u kala saaraan ereyga runta. Muddada 1290-ka sannadood ee ku xusan aayadda kow iyo tobnaad waa in loo dabaqaa sidii muddo astaan ah ka dib 1844, iyo ku-dabqidda ka dambaysa 1844, ama muddo aan lahayn curiyeyaasha “waqti,” waa inay xajisataa fahamka aasaasiga ah ee runta, sidii loo fahmay ka hor 1844. Tirada 1290 waxay ka dhigan tahay muddo 30 ah, oo ay ku xigto 1260. Fahamkii jiray ka hor 1844 wuxuu ahaa in soddonka sannadood ee 508 ilaa 538 ay matalayeen muddo diyaar-garow ah oo Masiix-diidku ku bilaabay inuu ka taliyo 538 ilaa 1798.

Isbeddelka soddonka sannadood ah waa mawduuca Bawlos kaga hadlayo 2 Tesaloniika. Bawlos kuma darin wax tixraac ah oo ku saabsan curiyaha “wakhtiga,” hase yeeshee wuxuu aqoonsanayaa astaamaha nebiyadeed ee jaahilnimadu ugu banneyneyso baabtiisnimada papalnimada soddonkaas sannadood gudahood. Markaasaa xukunkii papalnimadu bilaabmay. Fahamka taariikhiga ah, iyada oo aanay ku jirin wax curiye wakhti ah, wuxuu aqoonsanayaa gudubka boqortooyada afraad ee nebiyaddii Kitaabka una gudubta boqortooyada shanaad, waxaana xiga tii ugu horraysay ee laba xasuuq oo dhiig daadis papalnimo ah, taas oo sidaas ku noqoneysa nooc ama astaan u ah gudubka boqortooyada lixaad una gudubta isbahaysiga saddex-geesoodka ah ee masduulaagga, bahalka, iyo nebiga beenta ah, iyo xasuuqii labaad ee dhiig daadiska papalnimada.

Soddonka sano ee diyaarinta ah ee uu xigo wakhti nebiyadeed waa astaan aasaasi ah oo axdiga Ilaah la leeyahay dad la doortay. Gudbidda labada quwadood inta lagu jiro soddonkaas sano, taas oo ay xigaan 1260 sano oo silicdiid ah, waxay la jaanqaadaysaa soddonkii sano ee diyaarinta Masiixa, oo ay xigeen 1260 maalmood oo badbaado ah. Soddonkii sano ee diyaarinta ka gees Masiixu waxay been-abuur ku daydeen soddonkii sano ee diyaarinta Masiixa. Dhammaadka soddonkaas sano wuxuu tilmaamayaa ama xoojintii Masiixa ee baabtiiskiisa, ama xoojintii ka gees Masiixu ee sannadkii 538. Xoojintii ka gees Masiixu waxay ka timid taageeradii dhaqaale iyo ciidan ee ka timid boqortooyadii ka horraysay, xoogga lagu shubayna Masiixa wuxuu ka yimid boqortooyadii ka horraysay ee uu ka tegey soddon sano ka hor.

Kala-goynta labadaas xilli waxa lagu calaamadeeyaa awoodsiin, kala-goynta labadaas xillina ee ay soo bandhigeen Abram iyo Bawlos waxaa lagu gartaa isbarbardhig fudud. Soddonka sano ee kala-sooca ah ee Abram iyo Bawlos, muddadii diyaarinta ahayd waxay ahayd soddonka sano ee hore oo matalaysay habsocodka axdiga, kaas oo awood siiyey farcankii Abram inay oofiyaan waxsii sheegidda addoonsiga ee Masar. Afarta boqol iyo soddonka sannadoodna waxay leedahay kala-qaybin astaaneed oo dheeraad ah, waayo marka si sax ah loo dabaqo, labada boqol iyo shan iyo tobanka sano ee hore waxaa matala wakiilka Ilaah iyo Fircoon. Yuusuf iyo 215-kii sano ee hore waxaa ahaa Fircoonkii wanaagsanaa, Muuse iyo 215-kii sano ee dambena waxaa ahaa Fircoonkii xumaa.

Qaybintaasu waxay tilmaamaysaa laba xilli oo min afar qarni ah. Afarta qarni ee ugu horraysa waxaa lagu dul-saaran karaa afarta qarni ee labaad, sadar ka sarreeya sadar, oo marka sidaas la sameeyo, Yuusuf iyo Muuse, oo ah alfa iyo oomega nebiyadeed, waxay la falgalaan Fircoon alfa-wanaagsan ah iyo Fircoon oomega-xun ah. Iftiin weyn ayaa laga soo saari karaa tixgelintan isbarbardhigga ah, laakiin anigu si fudud ayaan u tilmaamayaa in waxsii-sheegiddii Aabraam ee qarniga afraad ay aqoonsanayso laba markhaati oo afarta qarni ah gudahooda 430-ka sannadood. Matalka laba-laabka ah ee afarta qarni waxaa laga helaa abtirsiiymada Bilowgii afar iyo shan. Marka aynu Qaabiil iyo Sheed u tixgelinno bilowga taxanka dhiigga, waxaynu ogaanaynaa inay jiraan siddeed qarni oo u dhexeeya Sheed iyo Nuux, iyo in marka dhexda laga qaybiyo ay jirto matalaad laba xilli oo min afar qarni ah. Tan waxaa lagu garanayaa siddeedda taxane ee qarniga ee Sheed iyo Qaabiil labadaba.

Nasab-raacyada ku qoran cutubyada afraad iyo shanaad waxa lagu soo bandhigayaa gunaanadka silsiladaha, kaas oo ah Nuux. Nuux waa astaanta axdiga Ilaah la galay binu-aadmiga, sida qaansoroobaadku u metelo. Abaram waa astaanta axdiga Ilaah la galay dad la doortay, sida gudniinku u metelo. Labadaas axdi mar walba way isku xidhan yihiin, oo Bilowgii kow iyo tobnaad, halkaas oo aynu ka helayno munaaraddii Baabel isla markiiba daadkii Nuux ka dib, ayaa lagu soo bandhigay nasab-raaca u horseedaya Abaram. Meeriskaas waxa ku jira toban fac, ee ma aha siddeed. Meeriska u horseedaya Abaram iyo meeriska u horseeda Nuux waxa lagu metelayaa axdiyadii Nuux iyo Abaram.

Qaybta cutubka kow iyo tobnaad ee ka hadlaysa dad la doortay, waxaan ku aragnaa in laba ka mid ah qarniyadaas ay ku culus yihiin iftiin weyn.

Ceberna wuxuu noolaa afar iyo soddon sannadood, markaasuu dhalay Feleg; Ceberna intuu dhalay Feleg dabadeed wuxuu noolaa afar boqol iyo soddon sannadood, wuxuuna dhalay wiilal iyo gabdho. Felegna wuxuu noolaa soddon sannadood, markaasuu dhalay Recuuc. Bilowgii 11:16–19.

Tixraaca Eber waa tixraacii ugu horreeyey ee erayga Cibraaniga ah oo ugu dambayntii loo aqoonsaday inuu yahay erayga Cibraaniga ah ee “Hebrew.” Abtirsiiinta qoom la doortay dhexdeeda, mid ka mid ah tobanka farac waxa lagu magacaabay Hebrew, taas oo ah magacii qoomka la doortay lagu yiqiin lahaa. Saddex aayadood gudahood, Eber iyo Peleg waxaa loo adeegsaday in lagu muujiyo kala soocidda jinsiyadda Cibraaniga ee la doortay. Eber macnihiisu

waa “ka tallaabid” ama “kan ka tallaaba,” waana xididka erayga “Hebrew.” Abram waa astaan u ah kuwa ka soo tallaaba Baabuloon una gudba Dalka Ballanqaadka. “Peleg” macnihiisu waa “kala qaybsanaan” ama “kala go’,” sida lagu xusay Bilowgii 10:25, halkaas oo naloo sheegay in wakhtigii Peleg “dhulku kala qaybsamay.”

Ceber iyo Feleg waxay matalaan kala-qaybin nebiyaysan oo u taal kuwa doonaya inay si qumman u qaybiyaan ereyga runta. Silsiladdii abtirsiiinta ee Nuux waxay soo saartay laba sadar oo min siddeed ah, kuwaas oo matalayay laba qaybood oo min afar fac ah, sidaas oo kalena ay sameeyaan 430-kii sannadood ee Masar. Silsiladda abtirsiiinta ee Bilowgii kow iyo tobnaad waxaa lagu metelaa toban, ee ma aha siddeed, waayo waa silsiladda abtirsiiinta ee dad la doortay. Dadka la doortay waxaa loo kala qaybiyaa laba kooxood oo min shan ah, sidaas darteedna waxay la jaanqaadayaan masaalka tobanka bikradood, kaas oo ah masaalka dadka axdiga Ilaah.

Abtirsiiinta dadkaas la doortay dhexdeeda, magaca Peleg iyo dhammaystirkiisii taariikheed waxay matalaan kala-qaybinta laba dabaqadood oo bikrado ah, kuwa xigmadda leh iyo kuwa nacaska ah, isla meeshii taariikhda Kitaabka Quduuska ah ee dhulku ku kala qaybsamay munaaraddii Baabel. Liiska tobanka ah, Peleg waa lambarka shanaad, waayo taas waa bartamaha tobanka. Ceber, Cibraaniga, oo uu Aabraam astaan u yahay, wuxuu matalaa bikrad nacas ah oo gudubta oo noqota bikrad xigmad leh, marka labada dabaqadood lagu kala saaro qaylada saqda dhexe. Ceber, Cibraanigii ugu horreeyey xagga magaca, wuxuu matalaa Aabraam, Cibraanigii ugu horreeyey xagga axdiga. Markii Rabbigu Aabraam uga yeedhay Baabuloon, taas waxay astaan u ahayd farriinta qaylada saqda dhexe, taas oo ah xoojinta malaa’igta labaad, taas oo ragga iyo dumarka uga yeedha Baabuloon.

Masaalkii tobanka bikradaha ah waxaa lagu muujiyey Ceber iyo Faalig, kuwaas oo metelaya baaq ah in laga soo baxo, wax yar ka hor inta xariiqda kala-soocidda ee Faalig ay xidhin albaabka wakhtiga imtixaanka. Xidhiidhka nebiyadeed dhexdiisa Ceber wuxuu noolaa 430 sannadood ka dib Faalig, kaas oo markaas noolaa 30 sannadood. Tallaabadii ugu horraysay ee axdigii saddex-geesoodka ahaa ee Aabraam waxaa metelay Ceber iyo Faalig. Aabraam, sida Ceber iyo Faalig, wuxuu ahaa xariiqda kala-soocidda u dhexaysa laba dabaqadood. Ku-darkii Bawlos ee nebiyaddii Aabraam waa ku-darkii Faalig ee nebiyaddii Ceber. Ceber wuxuu ku dhawaaqay 400 sannadood, laakiin Faalig wuxuu qeexay 430 sannadood. Sidaas daraaddeed Faalig wuxuu metelay Bawlos, iyo ku-darkii Bawlos ee 30-ka sannadood ee ku jiray 400-ka sannadood, waxaana adeegiddii Bawlos ahayd inay aqoonsato Faaligga nebiyaddii Kitaabka Quduuska ah. “Faaligga” nebiyaddii Kitaabka Quduuska ah ee Bawlos aqoonsaday wuxuu metelay kala-qaybinta qaranka, isagoo ka guuraya mid dhab ah una gudbaya mid ruuxi ah.

Laga soo bilaabo Sheem ilaa Peleg waa shan farac, oo laga soo bilaabo Rue ilaa Abramna waa shan.

Oo wuxuu Aabraam ku yidhi, Hubaal ogow in farcankaagu ajnabi ku ahaan doono dal aan iyagu lahayn, oo ay u adeegi doonaan; oo iyaguna way dhibi doonaan afar boqol oo sannadood. Bilowgii 15:13.

Ibraahim iyo farcankiisa ayaa loo sameeyey ballamihii. Isagu ma odhan, Oo farcannadaada, sida kuwo badan; laakiinse sida mid keliya, Oo farcankaaga, kaas oo ah Masiixa. Oo waxaan leeyahay tan, in axdigii Ilaah hore ugu xaqiijiyey Masiixa, sharciga, oo yimid afar boqol iyo soddon sannadood dabadeed, aanu burin karin, si uu ballanka uga dhigo wax aan waxtar lahayn. Waayo, haddii dhaxalku ka yimaado sharciga, mar dambe kama yimaado ballan; laakiinse Ilaah wuxuu Ibraahim ku siiyey ballan. Galatiya 3:16–18.

Soddon Jir Ah

Ciise wuxuu jiray soddon sannadood markuu bilaabay adeeggiisa.

Ciise qudhiisuna markuu bilaabay hawshiisa wuxuu jiray ku dhowaad soddon sannadood, isagoo (sida loo haystay) wiilkii Yuusuf, kaasoo ahaa wiilkii Heli. Luukos 3:23.

Yuusuf wuxuu bilaabay inuu Fircoon ugu adeego Masar markuu soddon jir ahaa.

Yuusufna wuxuu jiray soddon sannadood markuu hor istaagay Fircoon oo ahaa boqorkii Masar. Yuusufna wuxuu ka tegey hortii Fircoon, oo wuxuu dhex maray dalka Masar oo dhan. Bilowgii 41:46.

Nebi Ezekiiil wuxuu jiray soddon sano markuu bilaabay adeeggiisa, adeeggiisuna wuxuu socday laba iyo labaatan sano.

Oo haddaba waxaa dhacday sannaddii soddonaad, bishii afraad, maalintii shanaad oo bisha ah, anigoo ku dhex jira maxaabiistii ag joogtay webiga Kebaar, in samooyinkii furmeen, oo aan arkay waxyiyo xagga Ilaah ka yimid. Ezekiel 1:1.

Yexesqeel qoraalladiisa dhexdeeda wuxuu leeyahay tixraacyo taariikheed oo ka badan nebi kasta oo kale. Waxaa jira saddex iyo toban tixraac oo toos ah oo ku saabsan taariikho la xaqiijin karo oo ku jira qoraallada Yexesqeel, oo iyagoon ogayn, culimada Baybalka iyo taariikhyahannadu waxay xaqiijiyaan in adeeggiisu socday laba iyo labaatan sannadood, in kastoo aanay garanayn in laba iyo labaatan u astaan u yahay boqol iyo afartan iyo afarta kun.

Boqor Daa'uud wuxuu jiray soddon sannadood markuu bilaabay inuu boqorro, wuxuuna boqor ahaa afartan sannadood.

Daa'uud wuxuu jiray soddon sannadood markuu boqornimada bilaabay, oo wuxuu xukumayay afartan sannadood. Xebroon wuxuu ugu talinayay Yahuudah toddoba sannadood iyo lix bilood; Yerusaleemna wuxuu soddon iyo saddex sannadood ugu talinayay reer binu Israa'iil oo dhan iyo Yahuudah. 2 Samu'uul 5:4, 5.

Boqornimadii afartanka sannadood ahayd ee Daa'uud waa tiro astaan ah, muddada afartankuna waxay la mid tahay 430-kii sannadood ee Abram iyo Bawlos, waayo afartanka sannadood waxa loo kala qaybiyey laba qaybood (7 iyo badh iyo 33 sannadood). Labadaas xilli ee boqornimadii afartanka sannadood ahayd ee Daa'uud waxa ku jirta halxidhaale nebiyadeed oo dheeraad ah, maxaa yeelay markhaati kale oo Kitaabka Quduuska ahi labadaas xilli wuxuu u diiwaangelinayaa toddoba sannadood iyo soddon iyo saddex sannadood. Maxay ka dhigan yihiin lixda bilood ee dheeraadka ah ee ku xusan Samu'uul Labaad, sideese 7.5 iyo 33 u noqonayaan 40? Waxaa jira

isdul-saar lix bilood ah oo ay tahay inuu matalo run nebiyadeed.

Oo maalmaha Daa'uud uu reer binu Israa'iil u talinayey waxay ahaayeen afartan sannadood; toddoba sannadood ayuu Xebroon ku talinayey, soddon iyo saddex sannadoodna Yerusaaalem ayuu ku talinayey. 1 Boqorradii 2:11.

22 waa tiro astaan ah oo ka dhigan isu-geynta Ilaahnimada iyo bini'aadantinimada, adeegiddii Yexesqeelna waxay socotay laba iyo labaatan sannadood. Afar iyo tobanka sannadood ee Yuusuf waxay u qaybsamaan laba xilli oo min toddoba sannadood ah; toddobaadka axdiga Masiixuna wuxuu u qaybsamaa laba xilli oo isle'eg oo min 1260 maalmood ah; xukunkii afartan sannadood ee Daa'uudna wuxuu u kala jabay laba xilli, iyadoo ay jirto astaan dheeraad ah oo isku xidha labadaas xilli.

Ciise waa Nebiga, Wadaadka, iyo Boqorka. Maalmaha ugu dambeeya wuxuu kor u qaadi doonaa kiniisaddiisa guulaysata sida calan ahaan, kiniisaddaasna waxaa metela Masiixa, nebi, wadaad, iyo boqor ah, oo Ilaahnimadiisa la midaystay dadka, kuwaas oo ay metelaan nebi Yexesqeel, wadaad Yuusuf, iyo boqor Daa'uud. Afarta calaamadood waxay metelaan saddexdii mudane ee foornada ku jiray oo la kululeeyey toddoba jeer wax ka badan sidii caadiga ahayd, dabadeedna kii afraad baa muuqday, wuxuuna u ekaa sidii Wiilka Ilaah. Dunida oo dhan ayaa lagu metelay dabaaldega sanamka dahabka ah ee Nebukhadnesar, oo dhammaantoodna waxay arkeen kiniisadda guulaysata ee ka kooban nebi bini'aadam ah, wadaad bini'aadam ah, iyo boqor bini'aadam ah, kuwaas oo uu tiirinayo Qofka afraad ee Rabbaaniga ah.

“Shaydaanu wuxuu dunida u qabsaday maxbuus ahaan. Wuxuu soo geliyey sabti sanam ah, isagoo sida muuqata siinaya muhiimad weyn. Wuxuu ixtiraamkii dunida Masiixiyiinta ka leexiyey Sabtida Rabbiga una wareejiyey sabtigan sanamka ah. Dunidu waxay u sujuuddaa dhaqan iyo amar dad sameeyeen. Sida Nebukadnesar uu taalladiisii dahabka ahayd uga taagay bannaankii Duura, oo uu sidaas isku sarraysiiyey, sidaas oo kale Shaydaanu isaga qudhiisa ayuu ku sarraysiiyaa sabtigan beenta ah, kaas oo uu uga xaday astaanii jannada.” Review and Herald, Maarso 8, 1898.

Tirada Afar

Heerka nebinnimada, afartan waa meeltobnaadkii afartii boqol ee Abram, afartuna waa meeltobnaadkii afartan. Sifo kasta oo nebinnimo ah oo laga helo tirada afar waa inay waafaqdaa astaanta afartan, taas oo iyaduna ay tahay inay waafaqdo astaanta afar boqol. Marka macnaha guud la eego, afar badanaa waxay matashaa “adduun oo dhan,” taas oo ah faham la yaqaan, hase yeeshee waxay kaloo matashaa “horusocod,” mararka qaarkoodna “burbur horusocod ah.”

Afarta buun ee ugu horraysa toddobada buun waxay matalaan burburka tartiib-tartiibka ah ee Rooma Galbeed. Rooma Bari ee Constantinople waxay ku dhammaatay inay isu dhiibto afartii Suldaan ee Cusmaaniyiinta. sadarba sadar Rooma Bari iyo Rooma Galbeedba si tartiib-tartiib ah ayay u kala daateen intii lagu jiray afar xilli, oo ay matalaan afar buun, iyaga oo isla mar ahaantaana hoos loo dhigayo Islaamka ee buunnada shanaad iyo lixaad. Labada sadar marka la isu geeyo waxay tilmaamayaan dhicitaankii Rooma intii lagu jiray afar fac oo buunno ah, halka dagaal

sii xoogaysanaya oo lala galay Islaamku uu horseedo halaagga ugu dambeeya markii afarta suldaan ee Islaamku ay ka sarreeyaan boqortooyada. Taariikhda galbeedka iyo barigu waxay ku bilaabatay kala qaybintii Boqortooyada ee uu sameeyey Constantine sannadkii 330.

Afar buun oo Rooma galbeed ah waxay bilaabmaan sannadkii 330, buunka shanaad iyo kan lixaadna waxay metelaan awooddii hoos u dhigtay Rooma bari, taas oo ah Rooma bari oo iyaduna bilaabatay sannadkii 330. Rooma bari iyo Rooma galbeed labaduba waxay ka qayb qaateen hawshii awoodda baabtiisnimada lagu fariisiiyey carshiga dhulka sannadkii 538, sidaas daraaddeed labada sadar ee galbeed iyo bari waxay astaan u yihiin labada gees ee Maraykanka, kaas oo sharciga Axadda ku soo celinaya awoodda baabtiisnimada carshiga. Rooma galbeed waa astaanta xeeladda kaniisadeed ee xidhiidhka nebiyadeed, Rooma barina waa astaanta xeeladda dawladda.

Gudaha taariikhda dhacistaankii Rooma galbeed iyo Rooma bari, waxaa lagu soo bandhigay taariikhda Rooma baabadeed. Iyadoo laga bilaabay kaniisaddii xertii, oo Efesos lagu matalay, saddexda kaniisadood ee ugu horreeya waxay horseedaan kaniisadda afraad, taas oo ah baabannimada laga bilaabo 538 ilaa 1798. Muujintii cutubka 13aad, baabannimada waxaa lagu aqoonsaday inay talinayso 42 bilood, ka dib markii nabarkeedii dilaaga ahaa ee 1798 lagu bogsiiyo sharciga Axadda. “Waqti dambe ma jiri doono” 1844 ka dib, sidaas darteed afartan iyo labada bilood waa astaan u ah muddada silcinta laga bilaabo sharciga Axadda ilaa Miikaa’iil istaago. Hormuudkii hore waxay fahmeen in kaniisadaha, shaabadooyinka, iyo buunannadu ay metelayeen saddex xariiq oo taariikheed oo is barbar socda. In markhaatiga nebiyadeed ee Rooma galbeed lagu dul saaro xariiqda Rooma bari iyo xariiqda Rooma baabadeed ma aha adeegsi nebiyadeed oo ay adeegsadeen Milleriyyintu, hase ahaatee farsamadani kama hor imanayso mid ka mid ah fahamraddii hore loo aasaasay.

Sadarba sadar, afarta buun ee ugu horraysa waa in lagu dul saaraa taariikhda ay matalayaan buunanka shanaad iyo lixaad, dabadeedna xariiqda saddexda kaniisadood ee ugu horraysa ee horseedda muddada cadaadiska baabawnimada ee ay matalayso kaniisadda afraad. Afar buun oo ku yaal xariiqda koowaad, afar suldaan oo ku yaal xariiqda labaad, iyo afar kaniisadood oo ku yaal xariiqda saddexaad. Tirada “afar” waxay ka dhigan tahay caalami ahaan oo dhan, hase yeeshee waxay kaloo ka dhigan tahay burbur isdaba-joog ah oo ku dhaca awood madani ah ama mid diimeed. Waxa ay matalayso waxaa go’aamiya macnaha ku xeeran.

Marka la dejiyo sharciga Axadda, awoodda baabannimadu waa la soo celiyaa. Markii ugu horraysay ee baabannimada la awoodsiiyey, waxaa jiray muddo soddon sano ah oo diyaargarow ah. Afarta kaniisadood ee ugu horraysa, kaniisadda afraad waa baabannimada, kaniisaddii ugu horraysayna waxay ahayd xertii, oo lagu matalay Efesos. Saddexdii qarni ee ugu horraysay ee kaniisadda Masiixiga waxay horseedeen kaniisaddii afraad ee Tiyatira, taas oo lagu matalay Yesebeel. Marka la gaaro Tiyatira, sannadkii 538, sharciga Axadda ayaa laga meel mariyey Golaha Orleans, sidaas awgeedna lagu aqoonsanayo sharciga Axadda ee Maraykanka, marka nabarkii dhimashada ee 1798 la bogsiiyo.

Taariikhda laga bilaabo 1798 ilaa sharciga Axadda ee Maraykanka waxa lagu metelaa afarta kaniisadood ee ugu horreeya. Kaniisadda afraad ee Tiyatira waa sharciga Axadda, iyo silicdii

baabtiisnimada ee ka dambaysa. Kiniisaddii koowaad ee Efesos, taas oo ahayd kiniisaddii lumisay jacaylkeedii hore, waxay ku dhammaatay gunaanadka burburka horusocodka ah ee afarta tallaabo leh, kaas oo ah sharciga Axadda ee Tiyatira. Jiilka horseeda sharciga Axadda ee Tiyatira waa jiilka saddexaad ee Bergamos. Tiyatira waxay meteshaa sharciga Axadda ilaa xidhitaanka wakhtiga nimcada, Bergamos-na waxay meteshaa tanaasulka jiilka saddexaad ee jidka u sii diyaariya Tiyatira. Jiilka saddexaad ee Bergamos, iyo tanaasulka uu metelo, waxa markii ugu horraysay la oofiyey wakhtigii Constantine, kaas oo soo saaray sharcigii Axadda ee ugu horreeyey sannadkii 321. Maraykanku wuxuu ku bilaabmay sidii wankii Efesos, laakiin marka uu Tiyatira mar kale carshiga ku soo celiyo, wuxuu u hadlaa sidii masduulaagii.

Burburka tartiib-tartiibka ah ee Maraykanka waxa lagu matalay afarta kiniisadood ee ugu horreeya ee Muujintii. Burburka tartiib-tartiibka ah ee boqortooyada lixaad ee waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah wuxuu ka dhacaa afar fac oo horseeda sharciga Axadda, halkaas oo bahalka dhulka ka soo baxaa uu u hadlo sida masduulaagii. Facii ugu dambeeyayna waxaa matala masduulaagii, kaas oo ah xamaarato, sida Beertii Ceeden dhexdeeda, sababtaas daraaddeedna Yooxanaa Baabtiisaha iyo Ciise labaduba waxay facii ugu dambeeyay ee Israa'iiltii qadiimiga ahayd ugu yeedheen, “farac jilbisyo ah.”

Jiilka afraad oo ugu dambaysa waa midkood “jiilka la doortay” oo matalaya boqol iyo afar iyo afartan kun, ama dhiggiisa, jiilka jilbisiyada. Koox baa samaysatay ekaanta Masiixa, ta kalena ekaanta bahalka—abeesada. Jiilka jilbisiyada si toos ah ayaa loogu muujiyey, afar jeer, Erayga Ilaah dhexdiisa. Macnaha ku xeeran tixraac kasta waa kala duwan yahay.

Laakiin markuu arkay qaar badan oo Farrisiin ah iyo Sadduqiin ah oo u imanaya baabtiiskiisa, ayuu ku yidhi, Dhal ey masaska ahay, yaa idiinka digay inaad ka carartaan cadhada iman doonta? Matayos 3:7.

Haddii “jiilka jilbisiyada” ay si fudud u ahaan lahaayeen hadallo cay ah oo ku saabsan laba firqo oo dad ah oo Yooxanaa uusan jeclayn, markaas wax laga yiraahdo hadalkaas ma jiri lahayn. Laakiin eray kasta oo ku jira Erayga Ilaah waa quduus, sidaas daraaddeed Yooxanaa wuxuu u qoondeynayay Sadukiinta iyo Farrisiinta summad gaar ah. Summaddaas waxaa si nebiyad ah u qeexaya macnaha guud ee tuduca lagu sheegay. Tuducaas dhexdiisa waxaa Yooxanaa lagu tilmaamay isagoo gudanaya adeeggiisa, dabadeedna Sadukiinta iyo Farrisiintu waxay soo galaan qisada. Aayadaha furitaanka Yooxanaa waxaa lagu aqoonsaday inuu yahay “codka cidlada kaga yeedhaya” ee Ishacyaah.

Maalmahaas waxaa yimid Yooxanaa Baabtiisaha, isagoo ku wacdiyaya cidlada Yahuudiya, oo leh, Toobadkeena; waayo, boqortooyada jannadu way soo dhowaatay.

Waayo, kanu waa kii nebiga Isayos laga sheegay isagoo leh,

Codka kan cidlada ee cidlada ku qaylinaya, Jidka Rabbiga diyaariya, waddooyinkiisana toosiya.

Yooxanaa isagii qudhiisu wuxuu qabay dhar ka samaysan timo geel, oo dhexda waxaa ugu xirnaa suun maqaar ah; cuntadiisuna waxay ahayd ayax iyo malab duurjoog ah.

Markaasaa waxaa u soo baxay reer Yerusaaalem, iyo dalka Yahuudiya oo dhan, iyo deegaanka oo dhan oo ku wareegsan Urdun; oo isaga ayaa Urdun ku baabtiisay, iyagoo dembiyadooda qiranaya. Laakiin goortuu arkay qaar badan oo Farrisiinta iyo Sadukiinta ah oo u imanaya baabtiiskiisa, wuxuu ku yidhi, Dhalasho jilbisyoyin ahay, yaa idiinka digay inaad ka carartaan cadhada iman doonta? Matayos 3:2–7.

Jiilkii ugu dambeeyey ee reer binu Israa’iil ee qadiimka ahaa waxaa nebi ka soo baxay cidlada ku tilmaamay “jiil jilbisyoyin ah.” Yooxanaa waa nebiga ka dhammaystiray doorkii sidii rasuulkii Malaakii ee jidka u diyaariyey Rasuulkii Axdiga, kaas oo sidoo kalena ahaa codkii cidlada ee Ishacyaah lagu aqoonsaday.

Haddii aynu “caleemo” u qaadanno astaan ahaan, waxaynu ogaanaynaa in ay matalaan “qirasho.” Tixraaca ugu horreeya waxa uu la xidhiidhaa Aadan iyo Xaawo, kuwaas oo ku daboolay xaqdarradooda caleemo berde ah. Hore waxay u xidhnayeen dharkii nuurka, dharkii xaqnimada, laakiin markii taas laga qaaday, waxay garteen inay qaawan yihiin—La’odikiyaaniyiin u maleeya in waxa keliya ee ay u baahan yihiin ay tahay inay ku dhuuntaan “caleemaha qirashada,” markaasna wax walba hagaagi doonaan. Inta ka sii dambaysa tuducan, Yooxanaa si toos ah ayuu uga hadlaa Yuhuudda La’odikiya oo ku kalsoon nasabka Ibraahim inuu badbaadin doono, waayo isla weynidoodu waxay ahayd keliya caleemo madhan oo qirasho ah. Dharka qofku waxay matalaan cidda uu yahay.

Geeduhu waa astaan ragga iyo boqortooyooyinka, midhaha, laanta, iniinta, ciidda, biyaha, xididka, iyo dabcan caleemuhu dhammaantoodna waxay metelaan astaamo nebiyadeed oo gaar ah oo mid walba iskii u taagan yahay; hase yeeshee, mid kasta oo ka mid ah xaqiiqooyinkaas wuxuu ku xiran yahay astaamaha kale ee lagu matalay xariiqyada kala duwan ee wax sii sheegidda ee adeegsada astaamaha nebiyadeed ee isu taga si ay u sameeyaan “geed.” Dabcan, astaanta nebiyadeed ee ugu horraysa ee geedku waa inuu metelo intixaan nolol ama dhimasho ah.

Farriintii Yooxanaa waxaa lagu muujiyey dharkii uu xidhnaa iyo cuntadii uu cunay. Cunto nebinimo ah, sida maannadii bilowgii reer binu Israa’iil hore, ama Kibistii Jannada ee dhammaadka; waa in la cunaa. Cuntadu waxay ka dhigan tahay farriin intixaan oo nebinimo ah oo ay tahay in la cuno, waayo waa jidhka Masiixa iyo dhiiggiisa. Dharkii Yooxanaa xidhnaa iyo cuntadii uu cunay waxay aqoonsanayaan farriinta iyo farriinwadaha jidka u diyaariyey Masiixa. Yooxanaa wuxuu tusaale u yahay farriinwadaha ugu dambeeya ee jidka u diyaariya Masiixa, kaas oo ah Farriinwadaha Axdiga oo si kedis ah macbudkiisa ugu yimaada marka sharciga Axadda la meel mariyo. Markay taasi dhacdo, bikradaha nacasyada ah, oo iyaguna ah La’odikiyaanka iyo haramaha, waxay metelaan jiilka afraad ee ugu dambeeya ee kuwa qirta inay yihiin dadka axdiga ee Ibraahim ee sharciga ah, sida ay yeeleen Farrisiinta iyo Sadukiinta wakhtigii Yooxanaa ka soo baxay cidlada.

Yooxanaa wuxuu xidhnaa dhar timo geela ka samaysan, iyo suun maqaar ah oo ay ku jirtay qalab xidhmo ah, sida xoolaha beeraha ay u leeyihiin marka harqood lagu xiro. Wuxuu cunay, sidaas darteedna farriintiisu waxay ahayd ajax, calaamad sare oo Islaamka kaga jirta Qorniinka, wuxuuna farriintiisii Islaamka ku daray malabka.

Oo reer binu Israa'iilna magaceedii waxay u bixiyeen Mannaa; oo waxay la mid ahayd iniin koryander ah, oo caddaan ah; dhadhankeeduna wuxuu la mid ahaa kibis khafiif ah oo malab lagu sameeyey. Baxniintii 16:31.

Mannadu waa astaan ka mid ah Erayga Ilaah, dhadhankiisuna wuxuu la mid ahaa malab, kaas oo nebiyadu ku tilmaamaan inuu yahay dhadhanka farriinta ay u taagan yihiin inay cunayaan. Yooxanaa wuxuu la yimid farriintii Islaamka sida ay ayaxu u matalaan, iyo suun ka samaysan harag geel iyo timo geel. Ayaxa iyo geelu labaduba waa astaamo Islaamka. Farriintaas Islaamka waxaa ku lammaanaa iftiiminta Erayga Ilaah oo loo matalay “malab.”

Markaasaa Yoonataan yidhi, Aabbahay dalkuu dhibay; bal eega, waan idin baryayaa, sida indhahaygu u iftiimeen, maxaa yeelay waxaan dhadhamiyey in yar oo malabkan ah. 1 Samuel 14:29.

Yooxanaa si fudud ugama uu wakiil ahayn farriin Islaam ah, balse wuxuu ka yimid cidlada, sidii Eliiyaah oo kale; Yooxanaana malab keliya ma uu cunin, ee wuxuu cunay malab duurjoog ah, waayo isaga, sida Masiixaba, laguma tababaray hay'adihii waagaas jiray ee lahaa “malabkooda” u gaar ah ee farriinta, kaas oo uu wakiil ka ahaa khamiirka Farrisiinta iyo Sadukiinta. Yooxanaa wuxuu cunay malab ka yimid cidlada, waayo waxaa Ruuxa Quduuska ah ku tababaray dibadda hay'adihii diineed ee waagiisa. Suunka caadiga ah ee xilligaas jiray wuxuu ka koobnaa hab isku-xir ah oo qofku ku xiran jiray maradiisa timaha geela ka samaysan. Isku-xirku wuxuu wakiil ka yahay Yooxanaa, waayo isagu wuxuu ahaa barta kala-guurka ee ka timid kan dhulka una gudubtay meesha quduuska ah ee samada.

“Nebi Yooxanaa wuxuu ahaa xidhikhii isku xidhayay labada waqti-qaybood. Isagoo ah wakiilka Ilaah, ayuu hor istaagay si uu u muujiyo xiriirka ka dhexeeya sharciga iyo nebiyada iyo waqti-qaybta Masiixiga. Isagu wuxuu ahaa iftiinkii yarraa, kaas oo ay ahayd in uu ka daba yimaado iftiin ka weyn. Maanka Yooxanaa waxaa iftiimiyay Ruuxa Quduuska ah, si uu iftiin ugu bixiyo dadkiisa; hase yeeshee iftiin kale oo dhan waligiis kuma ifin, mana iftiimi doono, si caddaan intaas le'eg ugu dul iftiima aadanaha dhacay sida ka ka soo baxay waxbaridda iyo tusaalaha Ciise. Masiixa iyo hawshiisa si aan caddayn buuxda lahayn oo keliya ayaa loo fahmay, sida loogu sii muujiyay allabaryadii hadhka lahaa. Xataa Yooxanaa si buuxda uma uu garan mustaqbalka nolosha aan dhimanayn ee loo helo Badbaadiyaha.” The Desire of Ages, 220.

Dharka xudunta u ah ee Yooxanaa waxaa lagu soo bandhigay isla barta baabtiiskii Masiixa, taas oo ahayd barta leexashada, laguna astaanyeyay meesha uu Yooxanaa dadka ku baabtiisayay. Meeshaas waxaa la odhan jiray Bethabara, oo macnaheedu yahay “meesha laga tallaabo doonta,” waana isla goobtii ay reer binu Israa'iil hore uga galeen Dhulkii Ballanqaadka markay ka soo baxayeen cidladii, sida uu Yooxanaana sameeyey.

Dabcan, dhaqdhaqaaqa boqolka iyo afar iyo afartan kun waa kuwa uu Yooxanaa metelayo, hase yeeshee waxaannu si fudud u tilmaamaynaa in markii Ciise la baabtiisay, ay ahayd qarnigaas kii isaga iyo Yooxanaa ugu yeedheen “qarniga jilbisyada.” Ciise wuxuu u yimid inuu weyneeyo sharciga Tobanka Amar ee Ilaah, isagaana waxyoona siiyey eray kasta oo Kitaabka Quduuska ah ku

qoran; sidaas daraaddeed, marka uu qarnigii ugu dambeeyey ee Israa'iiltii hore ugu yeedho qarniga jilbisyada, wuxuu si buuxda u og yahay in amarka labaad uu tilmaamayo xukunka la fulinayo qarniyada saddexaad iyo afraad.

Jiilka saddexaad iyo jiilka afraad waxay metelaan xukun sii horumaraya oo ku dhammaada jiilka afraad, kaas oo ah jiilka jilbisyada. Baabtiiskii Masiixu wuxuu astaan u yahay 9/11. Jiilka La'odikiya ee Seventh-day Adventist-ka wuxuu ku jiray jiilkiisii ugu dambeeyey tan iyo wakhtigaas. Farriintii Yooxanaa u diray Farrisiinta iyo Sadukiinta waxay ahayd farriinta La'odikiya.

Laakiin goortuu arkay in qaar badan oo Farrisiinta iyo Saduqiinta ka mid ahi ay u imanayaan baabtiiskiisa, ayuu ku yidhi,

Jiil jilbisyooyin ahow, yaa idiinka digay inaad ka carartaan cadhada iman doonta?

Sidaas daraaddeed midho ku habboon toobadkeenka; hana u malaynina inaad naftiinna ku tidhaahdaan, Ibraahim baa noo ah aabbahayo.

waayo, waxaan idinku leeyahay, Ilaah wuu awoodaa inuu dhagaxyadan carruur uga soo kiciyo Ibraahim.

Oo imminkana faasku wuxuu yaallaa xididka geedaha; sidaas daraaddeed geed kasta oo aan midho wanaagsan dhali waxaa la gooyaa oo dabka lagu tuuraa. Anigu biyo ayaan idinku baabtiisaa xagga toobadda; laakiin kan iga daba imanaya ayaa iga xoog badan, kan aanan istaahilin inaan kabhihiisa qaado; isagu wuxuu idinku baabtiisi doonaa Ruuxa Quduuska ah iyo dabka. Maaqinkiisuna gacantiisa ayuu ku jiraa, oo wuxuu si buuxda u nadiifin doonaa meeshiisa hadhuudhka lagu tumo, oo saraggiisana wuxuu ku ururin doonaa bakhaarka; laakiin buunshaha wuxuu ku gubi doonaa dab aan la demin karin.

Markaasaa Ciise wuxuu ka yimid Galili ilaa Urdun, isagoo u yimid Yooxanaa in uu ka baabtiiso. Matayos 3:7–13.

Ciise wuxuu ka yimid Galili, taas oo astaan u ah meel isbeddel ah oo waafaqsan suunka-isku-xidhka Yooxanaa iyo macnaha Bethabara. Hawshii Yooxanaa ee jidka u diyaarintu markaas waxay isu beddeshay hawshii Masiixa ee axdiga lagu adkaynayay. Soddonkii sannadood ee diyaarinta ahaa way dhammaadeen, waxaana bilaabmay saddexdii sano iyo badhkii ka horreeyey iyo ka dambeeyey iskutallaabta.

Farriintii Yooxanaa waxay ahayd digniin ku saabsan cadhada imanaysa ee baabbi'inta Yerusaleem, baabbi'in taas oo sidoo kale matasha dhammaadka dunida iyo toddobada belaayo ee ugu dambaysa. Farriintaas digniinta ah waxaa lagu dejiyey macnaha guud ee Islaamka, waxaana gudbiyey nin aan keliya rumoobinin farriintii Malaakii ee rasuulka jidka diyaariya, iyo codkii Ishacyaah ee cidlada, laakiin sidoo kale farriintii Eliyaas, waayo dharkii Yooxanaa wuxuu la mid ahaa kii Eliyaas sida farriintii Yooxanaana ula mid ahayd tii Eliyaas.

Oo wuxuu ku yidhi iyagii, Nin noocaa ah buu ahaa kii idiin soo baxay oo idinla kulmay, oo hadalladan idiin sheegay? Oo iyana waxay ugu jawaabeen, Wuxuu ahaa nin dhogor badan, oo

dhexda kaga xidhnaa suun maqaar ah. Markaasuu yidhi, Waa Eliiyaah reer Tishbe. 2
Boqorradii 1:7, 8.

Haddii iyaga laga weydiyo Yooxanaa, oo aan Eliyaas laga weydiin, “nin caynkee ah buu ahaa?” waxaa loogu jawaabi lahaa, “wuxuu ahaa nin timo badan, oo dhexda kaga xidhnaa suun maqaar ah.” Adeeggii Yooxanaa ee lixda bilood socday oo dhan waxaa lagu metelayaa tuducaas meesha jiilka ugu dambeeya ee afraad si gaar ah loogu aqoonsado looguna qeexo. Farriinta La’odikiya ee loo diro iyaga si toos ah ayay u weeraraysaa sheegashada ah inay yihiin dadka axdiga Ilaah; waxayna uga digaysaa cadhada imanaysa sida lagu sawiray faas ku dhacaya xididdada geedaha. Farriintu waxay kaloo ku jirtay in Masiixu dhammaystiri doono habka tijaabada ee Yooxanaa ku bilaabmay. Dabadeed Matayos gudaheeda, Ciise wuxuu Yuhuudda sidoo kale ugu yeedhaa “jiil jilbisyoyin ah,” oo wuxuu ka sii ambaqaadaa fikraddii mawduuca Yooxanaa ee geed jaridda, wuxuuna sharraxaa sababta.

Ama geedka wanaajiya, oo midhihiisana wanaajiya; ama haddii kale geedka xumeeya, oo midhihiisana xumeeya; waayo, geedka waxaa lagu gartaa midhihiisa. Farac abeesooyin yahow, sidee baad wax wanaagsan ugu hadli kartaan idinkoo shar ah? waayo, afku wuxuu ku hadlaa waxa qalbiga ka buuxa. Ninka wanaagsan wuxuu khasnadda wanaagsan ee qalbigiisa ka soo saaraa waxyaalo wanaagsan; ninka sharka lahuuna wuxuu khasnadda sharka ah ka soo saaraa waxyaalo shar ah. Laakiin waxaan idinku leeyahay, Eray kasta oo aan waxtar lahayn oo dadku ku hadlaan, maalinta xukunka ayay xisaabtiisa ka bixin doonaan. Waayo, hadalladaada ayaa lagugu xaq ka dhigi doonaa, hadalladaada ayaadna ku xukuman doontaa. Matayos 12:33–37.

Maalinta xukunka, sida ku xusan amarka labaad, waxay ku jirtaa jiilka afraad. Xukunku wuxuu ku salaysan yahay farriinta aynu ku hadalno, farriintaasna waxay ka soo baxdaa qalbiyadeenna. Waa farriinta aynu ku hadalno tan muujisa in aynu nahay “jiilka la doortay” ee Butros ama “jiil jilbisyoyin.” Labadaas kooxoodba waxaa la muujiyaa dhammaadka hab tijaabo ah oo Masiixu, sida ninka xaaqidada boodhka, sagxaddiisa u nadiifiyo. Sida saliidda ku jirta masalka tobanka bikradood, farriinta waxaa metela ama qalbi shar leh ama qalbi wanaagsan. Tixraaca Masiixu wuxuu intaas ku darayaa in jiilkan jilbisyada ah, oo ah jiilka afraad oo ugu dambeeya, uu calaamo doondoono, oo calaamada keliya ee la siin lahaa ay ahayd calaamadii Yoonis.

Markaas qaar ka mid ah culimmadii iyo Farrisiintii ayaa u jawaabay, iyagoo leh, Macallimow, waxaannu doonaynaa inaannu calaamo kaa aragno. Laakiin isagu wuu u jawaabay oo ku yidhi, Jiil shar leh oo sinoole ah ayaa calaamo doondoona; oo calaamo lama siin doono, tan mooyaane calaamadii nebi Yoonis; waayo, sida Yoonis uu saddex maalmood iyo saddex habeen ugu jiray caloosha nibiriga, sidaas oo kale Wiilka Aadanahu wuxuu saddex maalmood iyo saddex habeen ku jiri doonaa wadnaha dhulka. Nimanka Nineweh waxay xukunka la sara kici doonaan jiilkan, wayna xukumi doonaan; maxaa yeelay, waxay ka toobad keeneen wacdintii Yoonis; oo bal eeg, halkan waxaa jooga mid Yoonis ka weyn. Boqorradii koonfureddu waxay xukunka la sara kici doontaa jiilkan, wayna xukumi doontaa; waayo, waxay ka timid cidhifyada ugu fogfog ee dhulka inay maqasho xigmaddii Sulaymaan; oo bal eeg, halkan waxaa jooga mid Sulaymaan ka weyn. Matayos 12:38–42.

Masiixu Yuhuudda wuxuu ugu yeedhay jiil jilbisyoooyin ah, wuxuuna adeegsadaa tusaalooyin xukun ah sida farriintii Yoonis iyo farriintii xigmadda Sulaymaan. Ciise wuxuu ku aqoonsanayaa macnaha guud, iyo laba maragba, in jiilka jilbisyoooyinku yahay jiilka afraad, waayo jiilka afraad waa meesha xukunku ku dhammaado.

Boqol afartan iyo afarta kun waa calanka, ama calaamadda maalmaha ugu dambeeya, sida sharciga Ilaah iyo Sabtida ay yihiin. Calaamadda Yoonis waa calaamadda sarakicidda, taas oo Yuhuuddii xilligii Masiixa u ahayd baabtiiskiisa, markii Ruuxa Quduuska ahi soo degay, isagoo qoolley loo metelay. Yoonis macnihiisu waa “qoolley.” Yoonis, Yooxanaa Muujiyihii, Daanyeel, Yuusuf, iyo Laasaros waxay matalaan boqolka afartan iyo afarta kun, kuwaas oo laga soo sara kicinayo iyagoo meyd ah oo jidka yaalla saddex maalmood iyo badh. Markaas dabadeed waa inay ka gudbaan La’odikiyaanka una gudbaan Filadelfiyaanka, sidaasna ku noqdaan kan siddeedaad oo ka mid ah toddobada. Yoonis wuxuu matalaa baabtiiska, waayo biyo ayaa lagu tuuray, wuxuuna si astaan ahaan ah u dhintay markii nibirigu liqay. Dabadeedna waa la sara kiciyey, sida Yooxanaa loo sara kiciyey markii laga soo saaray saliidka karkaraysa, iyo sida Daanyeel loo sara kiciyey markii laga soo saaray godkii libaaxyada, iyo sida Yuusuf loo sara kiciyey markii laga soo saaray ceelkii, sida Laasarosna ahaa mucjisadii shaabadaynta ee wakhtigii Masiixa. Yuhuuddu ma ay arki karin calaamadda Yoonis, sida uu sarakicidda Masiixu u matalay, si ka sii cad sida Adventism-ku u arko calaamadda 9/11, taas oo ah calaamadda Yoonis.

Waxaannu mawduucyadan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

“Culayska digniinta ee hadda loo baahan yahay inay u timaaddo dadka Ilaah, kuwa dhow iyo kuwa fogba, waa farriinta malaa’igta saddexaad. Kuwii doonaya inay fahmaan farriintan Rabbigu kuma hoggaamin doono inay adeegsadaan Erayga si uu u burburiyo aasaaska oo uga qaado tiirarka iimaanka ka dhigay Adventistayaasha Maalinta Toddobaad waxa ay maanta yihiin. Runnihii si tartiib tartiib ah u furmay iyagoo u kala dambeeya, intii aynu hore ugu soconnay xariiqda wax sii sheegidda ee lagu muujiyey Erayga Ilaah, waa run—run quduus ah oo weligeed ah maanta. Kuwii hore uga soo gudbay dhulkaas tallaabo tallaabo taariikhdiisii hore ee waayo-aragnimadeenna, iyagoo arkayey silsiladda runta ee wax sii sheegidda ku jirta, waxay diyaar u ahaayeen inay aqbalaan oo adeecaan fallaar kasta oo iftiin ah. Waxay ku jireen tukasho, soon, baaris, iyo qodid ay runta ugu raadinayeen sida khasnado qarsoon, Ruuxa Quduuska ahna, waan ognahay, isagu wuu na barayay oo na hoggaaminayay. Aragtiyo badan baa la soo bandhigay, iyagoo wata ekaansho run ah, hase ahaatee si aad ah loogu qasay aayado si khaldan loo fasiray oo loo dabaqay, sidaas darteedna waxay horseedeen qaladaad khatar ah. Si aad u wanaagsan ayaannu u naqaanna sida qodob kasta oo run ahi loo dhisay, oo shaabaddii Ruuxa Quduuska ah ee Ilaahna loogu saaray. Mar kasta oo dhan codad baa la maqlayey, ‘Waa kan runta,’ ‘Anigaa haysta runta; i soo raaca.’ Laakiin digniintu way yimaadeen, ‘Ha raacina iyaga. Anigu ma aanan dirin, iyaguse way ordeen.’ (Eeg Yeremyaah 23:21.)”

“Hoggamintii Rabbigu way caddaayeen, oo aad bay u yaab badnaayeen muujintiisii ku saabsanayd waxa runta ah. Qodobba qodobkii ayuu Rabbiga Ilaaha samadu dejiyey. Wixii markaas run ahaa, maanta waa run. Laakiin codadku kama joogsadaan in la maqlo—‘Tanu waa run. Waxaan hayaa iftiin cusub.’ Hase yeeshee iftiinnadan cusub ee xariiqyada nebiyadeed

waxay isu muujiyaan iyagoo Erayga si qaldan ugu dabaqaya oo dadka Ilaah ka sii daynaya iyaga oo aan lahayn barroosin ay ku adkaadaan. Haddii ardayga Eraygu qaadan lahaa runaha uu Ilaah ku muujiyey hoggaaminta dadkiisa, oo runahaas ka dhigan lahaa kuwo uu isagu leeyahay, dheefshiidi lahaa, oo noloshiisa ku dhaqan geli lahaa, markaas waxay ahaan lahaayeen marinno nool oo iftiin ah. Laakiin kuwa isu xil saaray inay baaraan aragtiyo cusub, waxay leeyihiin isku-dar run iyo qalad ah oo la isu geeyey, oo markay isku dayeen inay waxyaalahan hormuud ka dhigaan, waxay caddeeyeen inayan shumacooda ka shidin meeshii allabariga ee rabbaaniga ahayd, sidaas darteedna uu ugu bakhtiyey gudcurka.” Selected Messages, buugga 2, 103, 104.